

Metsaomandi struktuur ja kultuur

Metsaomandi struktuuris toimunud olulised muutused ei toeta jätkusuutliku metsamajanduse sotsiaalsete ja kultuuriliste eesmärkide saavutamist	
Probleemid	<ul style="list-style-type: none"> Ebaetilised võtted kinnistute ja raieõiguse ostmisel ja kasutusvalduste seadmisel, mis on väga aktiivsed ja pealetükkivad. Tagajärjeks see, et metsaomanikud ei saa õiglast hinda Metsaomandi killustumise (sh kaas- ja ühisomand) tõttu väheneb metsamajandamise aktiivsus Füüsilisest isikust erametsaomanike arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike metsamaa pindala intensiivne suurenemine
	Ettepanek
	Kuidas lahendab
1	Metsaomanike teadlikkuse suurendamine läbi: <ul style="list-style-type: none"> nõustamise ja nõustamissüsteemi arendamise erametsanduse tugisüsteemi arendamise (sh olemasoleva analüüs) koolitamise
EEML	<p>Metsaomanike kaitsmiseks ebaetilisi võtteid kasutavate vahendajate eest tuleb suurendada metsaomanike teadlikkust selleks on loodud toimiv erametsanduse tugisüsteem (metsaühistute, konsulentide jt meetmete, näiteks nõustamistoetus näol) oluline on jätkata omanike nõustamise ning erametsanduse tugisüsteemi arendamisega.</p>
EMÜ	<p>Kuna mitmed MAK2030 protsessis sõnastatud probleemid on seotud metsaomanike väheste teadmistega metsast ja metsamajandusest kui komplekssest tegevusalast, siis on arengukava 2030 raames on tarvis arendada metsaomanike nõustamissüsteemi. Analüüsida olemasoleva nõustamissüsteemi tugevusi ja nõrkusi ning muuta see tõhusamaks, selliseks, kuhu metsaomanikud oskavad ja soovivad pöörduda metsaga seotud küsimustes.</p>
EPKK	<p>Ebaetilised võtted kinnistute ja raieõiguse ostmisel ja kasutusvalduste seadmisel, mis on väga aktiivsed ja pealetükkivad. Tagajärjeks see, et metsaomanikud ei saa õiglast hinda.</p> <p>Olukorra lahendamise ettepanek: Nõustamistoetuse taotlemise lahtisidumine tulemusmõõdikutest, et tagada üle-eestiline ühesugune nõuandesüsteem.</p> <p>Metsaomanikel on võimalus pöörduda erapooletu nõuande saamiseks metsaühistu või metsakonsulendi poole. Paraku pärsib nõustamistoetuse sidumine hindamiskriteeriumidega ühistute arengut ning seab erinevate piirkondade metsaomanikud ebavõrdsesse olukorda, kus toetust saava metsaühistu liikmed ei pea teenuse eest tasuma, toetust mittesaava metsaühistu liikmed aga peavad teenust ise ostma. Viimasel juhul on metsaomanikul alternatiiv saada nõu tasuta nõuannet vahendusfirmadelt, mis ei pruugi olla</p>

		sõltumatud nõuanded. Nõustamistoetuse eesmärk on tagada parimatel teadmistel põhinev metsa majandamine ja metsaressursi aktiivsem kasutamine. Metsanduse Arengukavas nähakse ette metsaühistute arendamine ja nõustamisteenuste pakkumine. Tulemusmõõdikute rakendamine nõustamistoetuse saamiseks ei vasta arengukava eesmärgile ning pärsib väiksemate metsaühistute arengut. Taoline lähenemine seab ka metsaomanikele ebavõrdsed tingimused ning raskendab õiglase hinna saamist, kuna peab ise nõuande eest tasuma.
Asko Lõhmus	Probleemikirjelduses on juba välja toodud mitu arvestatavat abinõud. Lisaks võiks aidata nõustamissüsteemi edendamise ja ebaõiglaste võtete kasutamisega vahele jäänud firmade avalikku musta nimekirja kandmine .	
Eesti Metsaselts	Metsandusorganisatsioonide teavitustegevus ja metsaomanike teadlikkuse tõstmine	
KeM	Metsaomanike teadlikkuse tõstmine metsa väärtusest ning õiguste andmisest metsa majandamisel läbi metsaühistute/konsulentide .	Teabematerjalide koostamine. Konsulentide ning metsaühistute toetamine. Teabe- ja teavituspilvloomine metsamaaga seotud ajakohase hinnainfoga (praegu koostatakse vaid kvartaalne puiduhinna ülevaade, mis ei sisalda metsamaa hindu, SA Erametsakeskus).
EMPL	Probleemi „Ebaeetilised võtted kinnistute ja raieõiguse ostmisel ja kasutusvalduste seadmisel, mis on väga aktiivsed ja pealetükkivad. Tagajärjeks see, et metsaomanikud ei saa õiglast hinda“ lahendusettepanek: Metsaomanike organisatsioonide teavitustegevus, metsaomanike teadlikkuse tõstmine ja koolitamine	
2	Metsaomandi edasise killustumise ja füüsilisest isikust erametsaomanike vähenemise vältimiseks: <ul style="list-style-type: none"> - muuta maksusüsteemi (metsatulu tulumaksustamise muutmine, osa kuludesse kandmine, ökoloogiline maksureform) - piirata maamüügi tehinguid (edasimüügi keelamine, piirinaabrite ostueesõigus) - kasutada toetusi suunamiseks (maksmine ainult väikemetsaomanikele, ühismetsandus, metsaühistud) 	

	- väärtustada ja võtta kasutusele (nt seadustesse) erinevaid mõisteid nagu talumetsaomanikud, peremetsandus, põlistalud	
EEML	Selleks, et metsaomanikud kergekäeliselt ei loobuks oma metsade majandamisest võimaldada füüsilisest isikust metsaomanikul arvata saadud metsatulust maha 60% tehtud kulude (k.a. metsade uuendamine) katteks.	Klassikaliste talumetsaomanike arvu vähenemine on toimunud linnastumise tagajärjel. Maalt linna kolimise ning metsa majandamisest loobumise põhjused on erinevad, kindlasti on üheks teguriks lisaks sotsiaalsetele ja maaelu üldise korraldamise küsimustele olnud ka väikemetsaomanikele ebasobiv maksusüsteem
KeM	Täiendav tulumaksusoodustus metsamaterjali ja raieõiguse müügile, et vähendada inimeste soovi müüa metsakinnistut.	
Metsa kogu	Muuta tulumaksuseadust, et metsamaad müüa ei oleks lihtsam kui raieõigust (27/40)	
Asko Lõhmus	Olukord on raske. Probleem vajab lahendamist eeskätt keskkonnaõigluse (loodusressurssidest saadavate hüvede võrdsema jaotuse) ning eesti kultuurilise järjepidevuse suurendamise eesmärgil. Kõige olulisem on seadusemuudatusega lõpetada firmametsade „maade krabamise“ (land grabbing) praktika, mille käigus ostetud metsamaa kiire raie tuluga ostetakse järgmine jne. Kaudselt pidurdaks firmametsade laienemist ökoloogiline maksureform, kuivõrd just firmad on kõige intensiivsemad majandajad ja vastavalt tõuses oluliselt nende maksukoormused.	
EMA	Kehtestada tuleks ka 1-aastane raieoratoorium, mis tähendab, et peale metsamaa müümist ei saa ühe aasta vältel selle maaga enam uusi tehinguid teha, kuna hetkel sooritatakse paljud ebaausad tehingud just seeläbi, et esmane „kährikut“ kokkuostja müüb maa kiiresti suuremale ettevõtjale edasi.	
EMPL	Piirinaabrite ostueesõiguse seadmine.	Probleemi „Metsaomandi killustumise (sh kaas- ja ühisomand) tõttu väheneb metsamajandamise aktiivsus“ lahendustepanek.
KeM	Piirinaabritele ostueesõiguse laiendamine erametsadele metsa müügi korral.	Võimaldab vähendada metsaomandi edasist killustumist.
EMA	Riiklikult tuleb seadusandluse ja toetuste süsteemi loomise kaudu soodustada talumetsaomandi säilitamist ja pidurdada talumetsaomanike arvu vähenemist ning teha kõigile	

	talumetsaomanikele kättesaadavaks siseriiklikud metsanduslikud toetused (100 000 talumetsaomanikul puudub alates 2020. aastast siseriiklike metsandustoetuste taotlemise võimalus); samuti tuleb lõpetada firmametsaomanikele siseriiklike toetuste maksmine.	
Metsa kogu	Metsatoetused peavad olema suunatud eelkõige väikemetsaomanikele (26/39)	
Metsa kogu	Kavandada riiklikud abinõud , et vältida väikemetsaomandi muutumist suurmetsaomandiks (22/39)	
KeM	Metsaühistute jätkuv tugevdamine metsaomanikele üle-eestiliselt usaldusväärset metsa majandamise teenuste pakkumiseks	
EMA	Kaaluda ühismetsa seaduse koostamist ja riiklikku ühismetsade loomise soodustamist (eeskujuks Soome praktika)	
KeM	Tõsta passiivsete füüsilisest isikust metsaomanike ja väiksema kui 5ha metsamaa omanikele huvi metsa majandamise vastu.	Metsaühistute, motiveeriva toetus- või maksusüsteemi või piirinaabrite ostueesõiguse jms kaudu.
EMA	1) Riiklikult tuleb väärtustada põlistalud kui ainukesed Eesti põliskultuuri materiaalse ja ka vaimse kultuuripärandi järjepidevuse kandjad. 2) Metsa- ja maaomandi järjepidevus aitab alaliselt säilitada nii Eesti põliskultuuri materiaalse kui vaimse kultuuripärandi järjepidevuse säilimist läbi aegade. 3) Seadusandlikult tuleb sätendada peremetsanduse mõiste.	
Eraldiseisvad lahendused		
Asko Lõhmus	Omandi killustumine ei ole otsene metsandusprobleem ja MAK2030 tuleks teemat käsitleda asjakohaste sisuliste probleemide kontekstis, kus võivad olla vajalikud just väikestele metsaomanditele suunatud erimeetmed (nt uuenduse, killustumise, metsatervise jne aspektidest, vt probleemikirjeldust). Paljude konfliktiolukordade põhjal väidan, et eramu juurde kuuluv väike oma metsatukk võib osutada ainsaks leevenduseks ümbritsevate suurmetsaomanike lageraiete kõrval (vt ka K.6.17), seega niisuguste omandite	

	kaotamine võib veelgi halvendada metsa elukeskkonnana toimimist (Probleemirühm 3).	
EMA	Telefoni teel tehtavate metsaostupakkumiste keelustamine seoses selle võimaluse ulatusliku kuritarvitamisega ning kannatanute suure hulgaga, samuti kahtlusega, et seda võimalust kasutab organiseeritud võrgustik inimesi, kelle jaoks on telefoni teel metsaostupakkumiste tegemise eesmärgiks ebaõiglaste, ostupakkumist vastu võtvatele inimestele selgelt kahjulike tehingute täide viimine, kusjuures selle saavutamiseks kasutatakse ka telefoni teel manipuleerimist (ohvriteks valitakse vanainimesed; hommikul pakutakse üht hinda, õhtul väiksemat, järgmisel hommikul aga kõige suuremat, nii et inimesele jääb mulje, nagu saanuks ta erakordse pakkumise; jne).	